

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет природокористування

СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПСИХОЛОГІЯ І ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ **20 Аграрні науки та продовольство**
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ **201 Агрономія**
КВАЛІФІКАЦІЯ **Доктор філософії з агрономії**

ЛЬВІВ 2022

Назва дисципліни: Психологія і педагогіка вищої школи

Розробник: д-р. пед. наук, професор, професор кафедри гуманітарної освіти Микитюк О.М..

Шифр та назва галузі знань, 20 Аграрні науки та продовольство спеціальності
201 Агрономія здобувачів ступеня доктора філософії.

Викладач дисципліни: Микитюк О.М., д-р. пед. наук., професор , професор кафедри гуманітарної освіти.

Каб. 402 головного корпусу, e-mail: omykytyuk@yahoo.com

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Початок другого тисячоліття характеризується глобалізацією суспільного розвитку, зближенням націй, народів, держав, освітніх систем, відбувається перехід людства від індустріальних до науково-інформаційних технологій, які значною мірою базуються на інтелектуальній власності, знаннях і обумовлюються рівнем наукового потенціалу країни.

Розвиток України має визначатися у загальному контексті європейської інтеграції з орієнтацією на фундаментальні цінності загальносвітової культури. Реформою вищої освіти передбачається перехід до динамічної ступеневої підготовки фахівців, запровадження двоциклової підготовки (бакалаврат, магістратура), оволодіння ними сучасними інноваційними технологіями.

Досягнення цієї мети потребує модернізації теоретико-методичних засад вищої освіти, підготовки нової джерельної бази науково-методичного забезпечення.

Вища психологічна і педагогічна освіта виконує особливу, ключову функцію у формуванні сучасної людини, її інтелектуального та духовного потенціалу. Стратегія розвитку сучасного українського суспільства в умовах соціально-економічних реформ об'єктивно потребує підвищення вимог до освітньої системи та професійної підготовки фахівців високої кваліфікації.

Перехід педагогічної школи до ступеневої системи освіти передбачає оновлення змісту педагогічної освіти аспірантів, а також розробки змісту, форм і методів педагогічної підготовки аспірантів як фахівців найвищого кваліфікаційного рівня, котрі в майбутньому поновлять склад науковців з різних галузей науки та викладацький корпус вищих навчальних закладів, спеціалізованих середніх навчальних закладів із поглибленим вивченням окремих предметів, гімназій, ліцеїв, коледжів.

Основним критерієм роботи навчального закладу є рівень підготовленості випускників, раціональне поєднання теоретичних знань з умінням застосовувати їх на практиці, що означає потребу вести пошук ефективних форм і методів навчання, удосконалення навчальних планів, програм, розробку навчально-методичних посібників.

Процес підготовки нової генерації науковців, здатних позитивно впливати на суспільний розвиток, потребує зростання якості знань, збереження національної культури, докорінного оновлення професійно-педагогічної підготовки викладачів вищих навчальних закладів.

Вивчення психології і педагогіки вищої школи – важлива умова формування загальної та психолого-педагогічної культури викладача вищого навчального закладу будь-якого профілю, оскільки предмет озброює знаннями про процеси розвитку теорії та практики виховання і навчання студентів, сприяє становленню світогляду, педагогічного професіоналізму.

Дисципліна вивчається у другому семестрі першого курсу навчання здобувачів ступеня доктора філософії. Її освоєння забезпечить отримання аспіратом компетентностей і компетенцій, необхідних як при написанні

дисертаційної роботи і її захисті у спеціалізованій вченій раді, так і для використання в професійній діяльності майбутнього доктора .

Обсяг курсу – 4 кредити (120 год.). Він передбачає 40 год. аудиторної (20 год. лекцій і 20 год. практичних занять) та 80 год. самостійної роботи. Підсумковий контроль – залік.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни «Психологія і педагогіка вищої школи» є підготовка аспірантів до: виконання обов'язків викладача вищого навчального закладу; проведення науково-пошукової роботи та до керівництва дослідницькою роботою студентів; організації навчально-виховного процесу у ЗВО та професійної освіти.

Відповідно до освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії за спеціальністю «201 Агронімія» вивчення дисципліни «Психологія і педагогіка вищої школи» сприяє формуванню наступних компетентностей та програмних результатів навчання.

Фахові компетентності спеціальності:

Здатність здійснювати науково-педагогічну та освітню інноваційну діяльність у закладах вищої освіти з використанням сучасних технологій навчання.

Програмні результати вивчення дисципліни:

Розробляти і викладати в закладах вищої освіти фахові дисципліни агрономічногоспрямування з використанням сучасних технологій навчання

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни (зміст)

Тема 1 . Основи психології вищої школи, предмет, завдання і методи психології вищої школи.

Тема 2. Психологічні основи організації пізнавальної діяльності у навчальному процесі.

Тема 3. Психологічні основи мислення, уваги та уваги у навчальному процесі.

Тема 4. Емоційно –вольова регуляція діяльності. Мотивація особистості.

Тема 5. Розвиток конкурентоспроможної особистості та життєві кризи.

Тема 6. Система вищої освіти в Україні, тенденції та перспективи розвитку.

Тема 7. Дидактика вищої школи

Тема 8. Технології і методи навчання у вищій школі.

Тема 9. Педагогічні основи розвитку, соціалізації та виховання особистості.

Тема 10. Основи управління у вищій школі. Специфіка професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Формат курсу

Вивчення дисципліни «Психологія і педагогіка вищої школи» відбувається у формі навчальних аудиторних занять, під час яких аспіранти отримують необ-

хідні знання (лекції, практичні заняття, консультацій) та виконання самостійної роботи в поза аудиторний час.

Вкладанні лекційного матеріалу відбувається у формі лекцій-бесід і лекції-візуалізації. Лекція-бесіда забезпечує безпосередній контакт викладача з аудиторією і дає змогу привернути увагу слухачів до найбільш важливих питань теми лекції, визначити у процесі діалогу особливості сприйняття навчального матеріалу. Лекція-візуалізація – візуальна форма подачі лекційного матеріалу з розгорнутим або коротким коментуванням візуальних матеріалів, що переглядають технічними засобами навчання.

При проведенні практичних занять передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як виконання індивідуального завдання та дискусія.

Допускається проведення лекцій і практичних занять з використанням дистанційних методів навчання.

Консультації здійснюються у відведений для цього час, який доводиться до аспірантів на початку семестру. Вони, зокрема, використовуються для презентації виконаних аспірантом завдань у разі його відсутності на заняттях.

Самостійна робота передбачає виконання завдань практичного характеру, передбачених програмою курсу, що не завершені чи не можуть бути виконані в рамках аудиторних занять, самостійне вивчення окремих питань.

Аспіранти працюють з друкованим інформативним матеріалом або з матеріалом мережі Інтернет, виконують усні та письмові завдання, виступають з доповідями і презентаціями, підготовленими індивідуально. Програмою передбачено виконання завдань, пов'язаних з темою дисертаційного дослідження аспіранта.

Аспіранти повинні інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Відпрацювання пропущених занять здійснюється згідно з «Положенням про порядок відпрацювання студентами Львівського національного аграрного університету пропущених лекційних, практичних, лабораторних та семінарських занять». Аспірант представляє опрацьований практичний матеріал (виконане завдання) з відповідної теми.

Організація навчального процесу передбачає дотримання вимог академічної доброчесності. Письмові роботи аспірантів повинні відображати їх власні міркування, результати здійснених ними досліджень. Порушеннями академічної доброчесності під час вивчення дисципліни вважаються: академічний плагіат, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі аспіранта є підставою для її незарахування викладачем.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Основи психології вищої школи, предмет, завдання і методи психології вищої школи.

Основні підходи до визначення історичних етапів розвитку психологічної науки. Предмет і завдання сучасної психології. Методи психології
Завдання психології вищої школи на сучасному етапі реформування освіти в Україні та її зв'язок з іншими науками

Тема 2. Психологічні основи організації пізнавальної діяльності у навчальному процесі.

Поняття діяльності. Психологічна структура діяльності. Відчуття, сприйняття, увага. Формування знань, навичок і вмінь

Тема 3. Психологічні основи мислення, уяви та уваги у навчальному процесі.

Характеристика психологічних основ мислення. Форми мислення та його різновиди. Індивідуальні особливості мислення. Характеристика психологічних основ уяви. Характеристика психологічних основ уваги.

Тема 4. Емоційно –вольова регуляція діяльності. Мотивація особистості.

Емоції та почуття, емоційне реагування. Характеристика почуттів.
Емоційно-вольова регуляція діяльності. Мотивація особистості.

Тема 5. Розвиток конкурентоспроможної особистості та життєві кризи.

Розуміння поняття «конкурентоспроможна особистість». Психологічні основи розвитку інтегральних характеристик конкурентоспроможної особистості. Життєві кризи особистості. Типи криз особистості та їх подолання.

Тема 6. Система вищої освіти в Україні, тенденції та перспективи розвитку.

Сучасний освітній простір і місце у ньому вищої освіти. Характеристика сучасного освітнього простору і місце у ньому вищої освіти.

Сучасні концепції розвитку вищої освіти. Поняття академічної доброчесності у сфері вищої освіти.

Тема 7. Дидактика вищої школи.

Предмет і об'єкт дидактики вищої школи. Зміст освіти у вищій школі. Закони і закономірності навчання у вищій школі. Дидактичні принципи. Лекція як провідна форма організації навчання у вищій школі, методика її підготовки та проведення. Основні форми організації у вищій школі.

Тема 8. Технології і методи навчання у вищій школі.

Освітні технології у вищій школі Поняття педагогічної технології

Технології навчання у сучасній вищій школі. Сутність методів навчання. Проблема класифікації методів навчання та алгоритм їх вибору.

Тема 9. Педагогічні основи розвитку, соціалізації та виховання особистості.

Розвиток і соціалізація особистості як педагогічна проблема.

Виховання і формування особистості. Самовиховання у структурі процесу формування особистості.

Тема 10. Основи управління у вищій школі. Специфіка професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи.

Основні поняття теорії педагогічного менеджменту. Загальна характеристика принципів і функцій педагогічного менеджменту. Особливості діяльності викладача ЗВО. Професійно-педагогічне спілкування й типологія особистості викладача вищої школи. Педагогічна культура та педагогічна майстерність викладача вищої школи. Педагогічна техніка викладача вищої школи. Профілактика синдрому професійного вигорання. Академічна доброчесність і формування іміджу викладача і науковця у їх професійній діяльності.

Програма практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Рік підготовки 1 Семестр 2		
1	Тема 1. Основи психології вищої школи, предмет, завдання і методи психології вищої школи.	2
2	Тема 2. Психологічні основи організації пізнавальної діяльності у навчальному процесі.	2
3	Тема 3. Психологічні основи мислення, уваги та уваги у навчальному процесі.	2
4	Тема 4. Емоційно –вольова регуляція діяльності. Мотивація особистості.	2
5	Тема 5. Розвиток конкурентоспроможної особистості та життєві кризи.	2
6	Тема 6. Система вищої освіти в Україні, тенденції та перспективи розвитку.	2
7	Тема 7. Дидактика вищої школи.	2
8	Тема 8. Технології і методи навчання у вищій школі.	2
9	Тема 9. Педагогічні основи розвитку, соціалізації та виховання особистості.	2
10.	Тема 10. Основи управління у вищій школі. Специфіка професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи.	2

Завдання для самостійного вивчення в рамках дисципліни

Теми винесені на самостійне вивчення (80 годин)

№ з/п	Назва теми
1	Психологічні особливості психічних процесів у юнацькому віці.
2	Соціально-рольове визначення студентів.
3	Мотивація діяльності студента і викладача.
4	Психологічні засади управління навчальним процесом у ВНЗ.
5	Емоційно-вольова сфера особистості студента.
6	Психологія особистості і діяльності викладача вищої школи
7	Психологічний аналіз конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання та вирішення.
8	Психологія виховання студентської молоді.
9	Соціальна психологія студентської групи.
10	Основи національного виховання студентської молоді.
Разом 80 годин	

Засвоєння питань для самостійного вивчення оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теми	Кількість годин						
	денна форма				заочна форма		
	усього	у тому числі			усього	у тому числі	
		лекції	практ.	самост. робота		заняття з викладачем	самост. робота
	Рік підготовки 1 Семестр 2			Рік підготовки 1 Семестр 2			
Тема 1.	12	2	2	8	12	4	8
Тема 2.	12	2	2	8	12	4	8
Тема 3.	12	2	2	8	12	4	8
Тема 4.	12	2	2	8	12	4	8
Тема 5.	12	2	2	8	12	4	8
Тема 6.	12	2	2	8	12	4	8
Тема 7.	12	2	2	8	12	4	8
Тема 8.	12	2	2	8	12	4	8
Тема 9.	12	2	2	8	12	4	8
Тема 10.	12	2	2	8	12	4	8
Усього годин	120	20	20	80	120	40	80

Методи контролю

Для перевірки рівня засвоєння аспірантом матеріалу з наведеної дисципліни та сформованості в нього компетентностей застосовується комплекс методів контролю:

1. Усне опитування (фронтальне, індивідуальне).

2. Перевірка виконаних в аудиторії та поза аудиторією робіт (підготовлених відповідей, виконання практичної роботи, рішення професійних завдань).

Контроль здійснюється з дотриманням принципів: індивідуальний характер перевірки та оцінювання знань, систематичність, об'єктивність, умотивованість оцінок, вимогливість, єдність вимог.

Види контролю: поточний контроль, семестрова атестація (залік).

Результати навчальної діяльності оцінюються за 100-бальною шкалою. Залік виставляється за умови отримання 60 і більше балів як результату підсумку балів за засвоєння окремих тем дисципліни:

Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Загальна сума балів
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	100

Завдання на самостійну роботу (ІІІ)

1. Написання творчого проекту. Шкала оцінювання науково-педагогічного дослідження у вигляді творчого проекту (машинописний варіант + презентація)
2. Написання реферату.
3. Аналіз монографій. Передбачає вміння критично аналізувати оригінальний текст і зробити висновки щодо його актуальності. Обсяг - 3 сторінки.
4. Написання психологічної характеристики на студента або викладача. Обсяг - до 3 сторінок.
5. «Лист до автора твору». Ця форма самостійної роботи передбачає написання твору вільним стилем. У ньому можна висловити своє наукове й емоційне ставлення до конкретного автора книги, статі, наукової праці. Обсяг - до 3 сторінок.

Рекомендована література

Основна

1. *Алексюк А.М.* Педагогіка вищої освіти України. Курс лекцій: модульне навчання: Навч. посіб. – К.: ІСДО, 1993.
2. *Алексюк А.М.* Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: Підручник для студ., асп. та мол. викл. ВНЗ. – К.: Либідь, 1998.

3. *Андрущенко В.* Основні тенденції розвитку вищої освіти на рубежі століть // Вища освіта України. – 2001. – № 1. – С. 11 – 17.
4. *Артемова Л.В.* Педагогіка і методика вищої школи: Навчально-методичний посібник для викладачів, аспірантів, студентів магістратури. – К.: Кондор, 2008.
16. *Болюбаш Я.Я.* Організація навчального процесу у вищих закладах освіти. – К.: ВВП «Компас», 1997.
6. *Ортинський В. Л.* Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / В.Л. Ортинський - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 471 с.
7. Педагогіка і психологія вищої школи :навчальний посібник для магістрантів та аспірантів аграрних ВНЗ /О.Ф. Євсюков ... [та ін.]. - Харків: ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, 2014. - 263 с.
8. *Подоляк Л.Г.* Психологія вищої школи: Підручник / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. - 3-тє вид., випр. і доп. - К.: Каравела, 2011. - 360с.
9. *Чернілевський Д.В.* Педагогіка та психологія вищої школи: Навч. Посібник / Д.В.Чернілевський, М.І.Томчук. - Вінниця: Вінницький соціально-економічний ін-т ун-ту «Україна», 2006. - 402 с.

Допоміжна

1. *Аносов І.П.* Психологічні основи педагогічного спілкування : навчальний посібник для, студентів вищих навчальних закладів /І.П. Аносов, С.В. Яремчук, В.В. Молодиченко. - Київ : Інститут сучасного підручника, 2007. -271 с.
2. *Артемова Л.В.* Педагогіка і методика вищої школи інтерактивні технології в курсах навчальних дисциплін : навчально-методичний посібник /Л.В. Артемова. - К. : Кондор, 2008. - 271 с.
3. *Вирій М.Й.* Загальна психологія: Навч. посібник для студ. психол. і педагог, спеціальностей / М.Й. Варій. - Львів : Край, 2005.
4. *Вітецька С.С.* Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. - К., 2006. - 384 с.
5. *Гура О.І.* Психолого-педагогічна компетентність викладача вищого навчального закладу :теоретико- методологічний аспект : монографія / О.І. Гура. - Запоріжжя, [б.в.], 2006. - 331 с.
6. *Демиденко В.7С.* Психологія вищої освіти: Навчальний посібник для магістрантів педагогічних ВНЗ / В.К. Демиденко. - Бердянськ, 2003.
7. *Зайка Є. В.* Психологія уваги : теорії, методи дослідження та розвитку : навчальний посібник для студентів зі спеціальності «Психологія» / Є.В. Зайка, О.Є. Митроченко, Є.В. Жорник. - Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2013. - 119 с.
8. *Ильин Е.Л.* Мотивация и мотивы: Учеб. Пособие / Е.Л.Ильин. - СПб.: Питер, 2003. -508 с.
9. *Камінська О.В.* Психологія інтернет-залежності : монографія / О.В. Камінська. - Житомир : Видавництво ЖДУ ім. І. Франка, 2015. - 339 с.
10. *Костюченко О.В.* Перцептивні основи образу світу у студентів / О.В.

- Костюченко. - Київ : Інтерсервіс, 2013. - 442 с.
11. **Максименко С.Д.** Розвиток психіки в онтогенезі. У 2-х т. / С.Д.Максименко. -К.: Форум, 2002.
12. **Малімон Л.Я.** Психологія особистісної безпорадності студентів: монографія / Л.Я. Малімон, Т.І. Дучимінська. - Луцьк : Вежа-Друк, 2015. - 190 с.
13. **Маслоу А.** Мотивация и личность /А.Маслоу; [пер. с англ. Т. Гутман, Н. Мухина]. - 3-є изд. - Москва ... [и др.] : Питер, 2009. - 351 с.
14. **Меднікова Г.І.** Становлення особистісної зрілості студентів / Г.І. Меднікова. - Харків : ХНПУ, 2015. - 287 с.
14. **Мілютіна К.** Технологія попередження конфліктів / К.Мілютіна. - К.: Главник, 2007. -128 с.
16. Педагогіка вищої школи. Навчальний посібник / За ред. З. Курлянд. 3-є вид., перероб. і доп. - К.: Знання, 2007. - 495 с.
17. Психологія спілкування : навчальний посібник / [Л.О. Савенкова ... [та ін.] ; за загальною редакцією Л.О. Савенкової. - К.: КНЕУ, 2015. - 309 с.
18. **Тищенко В.М.** Викладач вищої школи : феномен професії :феномен професії : монографія /В. Тищенко. - Львів : Сполом, 2006. - 396 с.
19. **Федорчук В.М.** Соціально-психологічний тренінг «Розвиток комунікативної компетентності викладача» : Навч.-метод, посібник / В.М. Федорчук. - Кам'янець-Подільський : Абетка, 2003. - 239 с.
20. **Філоненко М.М.** Психологія спілкування : підручник / М.М. Філоненко. - К.: Центр учбової літератури, 2008. - 223 с.
21. **Фіцула М.М.** Педагогіка вищої школи :навчальний посібник / М.М. Фіцула. 2-е вид., доп. - Київ : Академвидав, 2010. - 454 с.
22. **Фрейд З.** По ту сторону принципа насладження ; Тотем и табу ; «Я» и «Оно»; Неудовлетворенность культурой / З. Фрейд. - 2-е изд., стереотипное. - Харьков; Белгород : Клуб семейного досуга, 2014. - 477 с.
23. **Фройд З.** Вступ до психоаналізу / З. Фройд ; [переклад з нім. П. Таращука]. - Харків : Клуб^сімейного дозвілля, 2015. - 478 с.
24. **Хьелл Л.А.** Теории личности : основные положения, исследования и применение : [учебное пособие для студентов высших учебных заведений, обучающихся по направлению и специальностям психологии] / Л. Хьелл, Д. Зиглер. - 3-є изд. - Москва, и др. : Питер, 2014. - 606 с.
25. **Юнг К.Г.** Архетипи і колективне несвідоме /К.Г.Юнг ; з нім. перекл. К.Котюк ; наук. ред. укр. вид-ня О. Фешовець. - Львів: Астролябія, 2013. - 587 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотечно-інформаційні ресурси — [книжковий фонд](#), періодика та фонди на [електронних носіях](#) бібліотеки ЛНУП, державних органів науково-технічної інформації, наукових, науково-технічних бібліотек та інших наукових бібліотек України:

- Львівська національна наукова бібліотека ім. В. Стефаника НАН України, вул. Стефаника, 2; тел. 274–43–72.
- Львівська обласна наукова бібліотека, проспект Шевченка, 13; тел. 274–02–26.
- Наукова бібліотека ЛНУ ім. І. Франка, метод. відділ, вул. Драгоманова, 17; тел. 296–42–41.
- Центральна міська бібліотека ім. Лесі Українки, вул. Мулярська, 2а; тел. 272–05–81.

2. Електронні інформаційні ресурси мережі Інтернет з переліком сайтів:

Базова та допоміжна література розміщена в електронній бібліотеці на інтернет-ресурсі: www.psytopos.lviv.ua

<http://psylib.kiev.ua/>;

www.psychology.net.ru;

<http://lib.pu.if.ua>.

– Сайт наукової бібліотеки Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника.

<http://www.pu.if.ua/depart/PedagogicalPsychology/ua/4228/> - кафедра педагогічної та вікової психології.

3. <http://www.nbuv.gov.ua/>- Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського.

4. <http://hklib.npu.edu.ua/>- Наукова бібліотека національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова.

5. <http://www.koob.ua> /- електронна бібліотека «Куб».

6. <http://upsihologa.com.ua/>- портал професійних психологів України «У психолога»

7/Освітній портал – освіта в Україні, освіта за кордоном [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/>

8. Освітній проєкт ІНТЕРШКОЛА [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://is4all.in.ua/>

9. Острів Знань[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ostriv.in.ua/>

10. Партнерство в навчанні: освітня мережа [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua.partnersinlearningnetwork.com/>